

Bantmännens föreningsrörelse under debatt.

Livliga överläggningar vid Södra Gotlands lantbruksklubbs årsmöte.

Södra Gotlands lantbruksklubb höll i fördags sitt årsammanträde i Hemse folkskolelokal under en ej alltför stor tillslutning av medlemmar. Ordf. vid sammanträdet var lantbr. Axel Pettersson, Gudings i Eke. Först förekommo de ordinarie förhandlingarna. Klubbens sekre., konsulent Eklund, föredrog styrelsens årsberättelse, av vilken framgick att medlemmantalet vid årets slut var 50. Räkenskaperna slutade på en summa av kr. 421.96 med kr. 157.67 i behållning, och tillgångarna belöpte sig vid årets slut till kr. 963.10. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. I styrelsen omvaldes rektor Rich. Löfvenberg, Hemse, lantbrukarna H. N. Hermanson, Havor i Havdhem, Ant. Jacobsson, Bölske i Eke, och Edv. Dahlgren, Hågvalds i Gerum, samt dir. Edv. Wahlgren, Hågby i Etelhem. Till ordf. omvaldes hr Hermanson. Revisorer blevo nämndemännen Hugo Pettersson, Myrungs i Linds, och Wict. Codergren, Hulte i Hemse, med lantbr. Herm. Andersson, Ringome i Alva, som suppleant. Till ordf. vid nästa sammanträde valdes lantbr. Gunnar Jacobsson, Bosarve i Hållingbo, och till vice ordf. hr Herm. Andersson, Ringome. Till nya medlemmar i klubben invaldes i riksdagsmännen Th. Hansén, Bosarve, samt lantbrukarna Arv. Bergeren, Cervalds, Efr. Larsson, Simunde, och Ax. Pettersson, Sigrelfa, alla i Vamlingbo.

Diskussionsämnet för dagen var: "Lantmännens inköps- och försäljningsföreningar", vilket ju nu är de gotländska lantmännens brännande fråga, och inledare var dir. Nils Broander, Västby. Tal, rörande om ett lantmännens föreningsrörelse på Gotland egentligen inte började förrän i början av 1900-talet. Visserligen funnos en del mejerier redan på 1870- och 80-talet, men dessa forde en tyvande tillvaro och försurno allsammans utom Barlingbo mejeri, vilket blev stommen till Mellerta Gotlands andelsmejerieförening. Nu har denna rörelse utvecklats så, att ensamt denna förening liväger cirka 12 millioner kilogram mjölk pr år och samtliga Gotlands mejerier 30 mill. kg. Från 1900 och andra mejerierprodukter. Andelslakterierörelsen kan likaledes uppvisa en storartad utveckling. 1900 började Gotländska lantmännens centralförening sin verksamhet och från en årsavsättning i början av 190,000 kr. har den utvecklats till cirka 2 mill. Numera importeras genom föreningen omkring 40 proc. av Gotlands behov av gödningsämnen och 45 proc. av kraftfoder, och 50 proc. av all spannmål säljes genom centralföreningen.

Härefter följde diskussion, vilken inleddes av dir. Edv. Wahlgren, som framhöll behovet av större tillslutning till de egna företagen. Skola vi vinna något, så måste vi hjälpa åt. Och ju större tillslutning det blir, desto mera förtjänar vi på det. Det kostar t. ex. inte slakteriet mera att slakta 5 å 600 djur än 10, men slaktkostnaden pr djur blir givetvis i förre fallet mycket mindre. Det är ett livsvillkor att hålla kraftigt tillsamman.

Lantbr. Ant. Jacobsson, Bölske i Eke, instämde med föregående tal. På vintrarna blir det nästan en slakterare i var socken, på somrarna däremot när det är svårt att handkasa med kött och fisk får slakteriet ta vid.

Lantbr. John Johansson, Gardarve i Havdhem, framhöll också behovet av större tillslutning samt förde därefter diskussionen in på centralföreningen och dess verksamhet. Tal. framhöll, att den bör fortfarande äga bestånd, och solidaritetskänslan bör vara stark härvidlag. Vi behöva ett förelag, som leder ut ur svårigheterna.

Hr Hermanson: Alla företag ha dåligt före i porteringen, men centralföreningen tycka ännu inte ha fått det bättre. Tal. värdade till hr Johansson att komma fram med det förelag han hade.

Hr Johansson framlade nu följande förelag: Medlemmarna böra vara skyldiga att lämna sin säd till föreningen. Några mellanhänder mellan producenten och föreningen böra inte finnas, utan producenten lastar själv sin säd vid närmaste järnvägsstation. För han ej full vagn kan han sätta adresslappar på säckarna och sända dem som frakttods. Uppköparens provision av 75 öre pr säck kan sedan fördelas så att leverantören får 50 öre och föreningen 25 öre. 50-öringen kan till en början stå inne tills de stiplerade 6 kr. pr har är betalt.

Hr Broander: Föreningen hade god ekonomi i början ända tills de olycksdiga åren 1919 och 1920, då den förlorade på spannmål och Lantmannabanken tillsammans 300,000 kr. Då gick den reserfond, som fanns, och föreningen kom på efterkälken. Styrelsen har föreslagit en utdebitering av 6 kr. pr hektar, och på vad

satt detta skall erläggas får varje lokal-förening själv bestämma. Tal. såg att sammankällningen är god, vilken visar däruv att medan endast 1/4 av Gotlands åkerareal är tecknad har dock föreningen omkring hälften av omsättningen på Gotland.

Hr Ant. Jacobsson ansåg som en oegentlighet att en hel del lantbrukare ansluta föreningen emedan de förtäna därpå utan att vilja taga på sig riskerna.

Hr Broander: Det bör vara så, att medan medlemmarna erhålla 5 skeders kredit, icke föreningsmedlemmar, som ansluta föreningen, böra betala kostnad. Den principen användes vid köp direkt till centralföreningen.

Landsingsman Joh. Johansson, Gardarve: Det är skam att bönderna ej hålla samman i såväl ekonomiskt som politiskt avseende. Tal. föreslog att direktören skulle besöka varje lokal-förening och försöka ordna saken.

Hr Broander meddelade, att detta kommo att ske enligt styrelsens beslut, och där han själv ej kunne med det, skulle någon annan av de styrande göra detta.

Tektor Rich. Löfvenberg undrade hur stor förlusten var 1920, varpå hr Broander upplyste att den var omkring 62,000 kr. Allt gick dåligt då.

Hr Löfvenberg: Behöves ej busningarna vara större då skulden är 200,000 kr.?

Hr Broander: Skulden är 200,000, det övriga lops av den reserfond, som fanns. Det räcker om hälften inbetalas, det övriga kan ordnas på annat sätt.

F. riksdagsman Th. Hansén: Huru skola vi göra med dem som trodde sig att ej betala? Låt oss driva in de 30,000, som en del äro skyldiga, i stället för att göra avskrivningar, så kanske ej så stor summa behöves insamlas.

Hr Broander: Utstående födringar få vi ränta på. De stå f. s. som tillräggar och hjälpa oss ej.

Hr Hermanson: Denna fråga är aktuell och de flesta inse det nog och vilja ha företaget på stabila fötter. Kommer det dit med de 134,000, som skola insamlas, då hälften står kvar och man vet ej hur det går med detta? Och så ha vi inget rörelsekapital ändå. Ett par miljoner ingjorda. Det ena var, att vi hade för mest rörelsekapital i början, och det andra att några pengar ej skulle varit utslädda utan i stället fonderade.

Hr Broander trodde att det skulle gå. Det är f. s. lättare att insamlas 134,000 kr. pr har än t. ex. 25. Att det fanns möjlighet att arbeta utan rörelsekapital är 20 års framgångarik verksamhet vänt. Man har diskuterat frågan om ombildande av föreningen till bolag med t. ex. 5 halv millioner i aktiekapital, men lämnat detta igen emedan dels detta kapital skola fräntas dels också emedan det blev stora skatter på ett sådant företag.

Hr John Johansson: Vi skole komma ihåg att mycket mer är skädd till medlemmarna än vad som nu skal betalas ut.

Hr Hansén var rädd för att det blev svårt att få in pengarna och badrede om de kunde inkasseras.

Hr Broander trodde också, att det blev svårt, men man får ingenting för inget. Går det ej på annat sätt får man väl driva in förbindelserna och sedan slutas de tredskande.

Hr Löfvenberg föreslog att teckningen skulle ske på sådana grunder, att om den ej nådde upp till t. ex. 100,000 de tecknade bidragen ej skulle behöva inbetalas.

Hr John Johansson tyckte ej om indrivningsmetoden.

Hr Broander: Den situation vi har stå inför ha flera föreningar på fastlandet och i Danmark varit i, bland dem Skåns centralförening. En förening i Danmark hade vid ett tillfälle en brist på 5 millioner. Föreningen kunde givetvis ha förlästat mycket mera under krisiden, men släkte då att en rimlig förlästat kunde vara lagom. För framtiden måste man hållas på samma princip som vid mejerier; att betala varan först när man vet vad man får för den.

Härmed var diskussionen avslutad och fick utgåra svar på frågan.

Till sist beslöt klubben att vid nästkommande tillfälle i sommar företagen en styffe till Heligholm i Vamlingbo, och att ordf. ordnare därmed uppdrogs åt sekreteraren.

Efter sammanträdets slut intogs en gemensam supé på hotellet. Här följde diskussionen, men över ett annat ämne. Det var hag- o. ångsmärkenas uppfödande och uppdelning till goda betesmarker, och särskilt intressant och lärorikt var det att höra hr Hermansons skildring av de vällyckade försök han gjort i detta avseende. Diskussionen vidvarde också djupa utfördring och rustning.